

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. "Екзарх Йосиф", 12

Администрация – тел./факс 980-76-32

СТ А Н О В И Щ Е

по конституционно дело № 1/2018 г. на
Конституционния съд на Република България

С определение от 27 март 2018 г. на Конституционния съд по конституционно дело № 1/2018 г. е допуснато за разглеждане по същество искането на петчленен състав на Върховния административен съд за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 193, ал. 6 от Закона за съдебната власт (обн. – ДВ, бр. 64 от 07.08.2007 г., посл. изм. и доп. – ДВ, бр. 15 от 16.02.2018 г.).

С посоченото определение, Висшият съдебен съвет е конституиран като заинтересована страна, като му е предоставен 30-дневен срок за представяне на становище.

В определения за целта срок, пленумът на Висшия съдебен съвет изразява следното становище:

Разпоредбата на чл. 193, ал. 6 от Закона за съдебната власт не противоречи на принципите, установени в чл. 4, ал. 1, чл. 5, ал. 1 и чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България

Съгласно чл. 193, ал. 6 от Закона за съдебната власт /Нова – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г./ в 9-месечен срок от приключване на предходната конкурсна процедура с решение на съответната колегия на Висшия съдебен съвет и при наличие на освободена длъжност в орган на съдебната власт, съответната колегия на Висшия съдебен съвет приема решение за назначаване на следващия по ред кандидат в конкурса за повишаване или за преместване, получил крайна оценка в конкурсната процедура, не по-ниска от много добър "5,00".

Посочената разпоредба е част от първоначално предложението от Министерски съвет Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт приет на 27.07.2016 г., като с доклад от 25.07.2016 г. Комисията по правни въпроси към Народното събрание изцяло е подкрепила текста на вносителя.¹

В мотивите към законопроекта е посочено, че чрез него се цели подобряване на процедурите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт, за преместване и повишаване, посредством което се гарантира обективно и предвидимо кариерно израстване, и се акцентира върху придобития в съдебната власт юридически стаж като основен критерий за правораздаване във върховните съдилища и прокуратури. Предлаганите промени са представени в няколко основни направления, като основни приоритети са усъвършенстваните процедури за заемане на длъжност в органите на съдебната власт, преместване и повишаване в длъжност, като и ясните и предвидими правила за командироване на магистратите.

Законодателното решение, дадено в чл. 193, ал. 6 от ЗСВ е доразвито в Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт. Наредбата е приета с протокол № 05/09.02.2017 г. на заседание на Пленума на Висшия съдебен съвет и обнародвана в Държавен вестник, бр. 17/21.02.2017 г. и е издадена при спазване на предоставената делегация посочена в чл. 194г от Закона за съдебната власт.

В раздел IV на Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. „Назначаване при условията и по реда на чл. 193, ал. 6 от Закона за съдебната власт“ е възпроизведена изцяло цитираната разпоредба, посочено е кога и от кой орган се приема решението за приключване на предходната конкурсна процедура, какви действия предприема органът в случай на отказ от встъпване в длъжност на класирания кандидат, начина на уведомяване на кандидатите, които отговарят на условията за заемане на длъжност по посочения ред, както и реда за обжалване на решението на съответната колегия за назначаване на кандидата. Съобразно § 6 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредбата, разпоредбите на глава трета, раздел IV се прилагат по отношение на всички конкурси, приключили по досегашния ред, като за тях срокът от 9 месеца по чл. 193, ал. 6 от Закона за съдебната власт се брои от деня на встъпване в длъжност на последния назначен кандидат.

¹ Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, сигнатура 602-01-34, дата на постъпване 17.06.2016 г. Законопроектът е достъпен на <http://www.parliament.bg/bg/bills/ID/42215>

Посочената нормативна уредба еднозначно и безпротиворечиво очертава основната цел на разпоредбата на чл. 193, ал. 6 от ЗСВ, а именно добавянето на нов ефективен инструмент за преодоляване на кадровия дефицит на съдебната система и облекчаване на конкурсните процедури, които в голяма част от случаите са доста продължителни, с оглед последващите и нееднократни съдебни обжалвания. Законодателното решение, дадено в чл. 193, ал. 6 от ЗСВ, изцяло кореспондира с промяната в режима на командироването, предложен с цитирания законопроект, която промяна е породена от нуждата да бъдат създадени гаранции институтът на командироването да не бъде използван за заобикаляне на установения режим за кариерно израстване предвид отпадането на възможността магистрат да бъде командирован на незаета щатна длъжност.

Безспорно Законът за съдебната власт изцяло въвежда прилагането на конкурсното начало за назначаването на съдии, прокурори и следователи в органите на съдебната власт и съдържа детайлна уредба по отношение на начина на определяне на свободните бройки за заемане чрез конкурс. Законодателната идея по отношение на разпоредбата на чл. 193, ал. 6 от ЗСВ е ясна и цели, вместо на освободените места да бъдат назначавани за определен период от време командировани магистрати, да бъдат назначени трайно такива, които са класирани в рамките на вече проведен конкурс с оценка минимум много добър „5,00”. По този начин назначаването по реда на чл. 193, ал. 6 от ЗСВ е своеобразно продължение на конкурсното начало и в пълна степен кореспондира със смисъла на закона. Несъмнено при приемането на решение по чл. 193, ал. 6 от ЗСВ съответната колегия на Висшия съдебен съвет е длъжна да приложи същата процедура, подробно регламентирана в чл. 193, ал. 1 – 5 от ЗСВ, като проведе гласуване за всеки кандидат по поредността на класирането до изчерпване на длъжностите освободени в рамките на 9-месечния срок от приключване на предходната конкурсна процедура.

Последващото изменение на Закона за съдебната власт с ДВ, бр. 90 от 2017 г. по отношение института на командироването, а именно новата разпоредба на чл. 227, ал. 2, с която се въвежда неограничена със срок възможност за командироване на магистрати в друг орган на съдебната власт на незаети щатни длъжности, не може да обезпечи нормалното функциониране на органите на съдебната власт, предвид съществената разлика в правата на магистратите /несменяемост на заеманата длъжност, участие в съдебни състави за разглеждане на дела като втора инстанция от окръжни съдилища, участие в общите събрания на съдилищата, в които са командировани, други/.

Нормата на чл. 193, ал. 6 от ЗСВ не накърнява правото на кариерно израстване на магистратите и не препятства обявяването на нови конкурси за повишаване или преместване в съответните органи на съдебната власт, тъй като приложението ѝ е ограничено както по отношение на това кои длъжности могат да бъдат заети по този ред, така и по отношение на регламентирания срок. Използването на израза „освободена длъжност” означава, че законодателят е имал предвид само такава длъжност, която е била заета, но е освободена /тоест станала е свободна, незаета, вакантна/ в рамките на визирания 9-месечен срок от приключване на конкурсната процедура.² Няма пречка освободените след посочения срок длъжности или новоразкритите длъжности да бъдат обявени за заемане по реда на чл. 193, ал. 1 -5 от ЗСВ.³

Посоченият законов текст не противоречи на разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 5, ал. 1 и чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България, които провъзгласяват принципите на правовата държава, върховенството на Конституцията и равноправие на гражданите.

Всъщност Конституцията на Република България използва термина „правова държава“ като сумарно понятие, което се проявява в различни правни конструкции в отделните конституционни разпоредби (чл. 5, ал. 1 - върховенството на закона; чл. 6 - равенството в правата; чл. 8 - разделението на властите; чл. 31, ал. 3 — презумпцията за невиновност и др.), без това да изчерпва съдържанието на правовата държава.⁴

Прилагането на нормата на чл. 193, ал. 6 от ЗСВ, което е улеснено и от разпоредбите на Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт, изцяло кореспондира на основните конституционни принципи, тъй като създава възможност за легитимни правни очаквания на магистратите, прозрачност и предвидимост по отношение на конкурсните процедури за повишаване в длъжност и преместване.

² Така в Решение № 9044/11.07.2017 г. по адм.д. № 13492/2016 г. по описа на Върховния административен съд – Шесто отделение

³ В този смисъл е и разпоредбата на чл. 43, ал. 6 от Наредба № 1 от 09.02.2017 г., съгласно която чл. 193, ал. 6 от ЗСВ не се прилага по отношение на новоразкрити длъжности.

⁴ Друмева, Е. Конституционно право, изд. Сиела, 2008 г.